Soluţii şi barem – clasa a IX-a

1. Pentru a, b numere naturale nenule definim numărul $N(a,b) = \left\{\frac{a}{b}\right\} + \left\{\frac{2a}{b}\right\} + \left\{\frac{3a}{b}\right\} + \ldots + \left\{\frac{(b-1)a}{b}\right\}$. Arătaţi că $N(a,b)$ este întreg dacă şi numai dacă a este par sau b este impar.

Soluţie. Observăm că $\frac{ka}{b} + \frac{(b-k)a}{b} = a \in \mathbb{N}$, deci părţile fracţionare ale numerelor $\frac{ka}{b}$ şi $\frac{(b-k)a}{b}$, $k \in \mathbb{N}$, au suma 0 sau 1. .... **3p**

Grupând termenii sumei doi câte doi, sunt posibile cazurile:

• b este impar, situaţie în care suma are un număr par de termeni, având, doi câte doi, suma număr întreg; **2p**

• b este par, situaţie în care, ca mai sus, grupăm doi câte doi termeni având suma număr întreg şi rămâne termenul „din mijloc” $\left\{\frac{(b/2)a}{b}\right\} = \left\{\frac{a}{2}\right\}$; acesta este întreg dacă şi numai dacă a este impar. Din cazurile analizate rezultă concluzia. **2p**

2. a) Arătaţi că, dacă a, b sunt numere reale pozitive, atunci $4(a^3 + b^3) \geq (a+b)^3$.

b) Determinaţi cel mai mic număr real k pentru care, oricare ar fi a, b, c numere reale pozitive, $k(a^3 + b^3 + c^3) \geq (a+b+c)^3$.

Soluţie. a) Relaţia se reduce la $3(a-b)^2(a+b) \geq 0$, evident. **3p**

b) Pentru $a = b = c = 1$ obţinem $3k \geq 27$, deci $k \geq 9$. **2p**

Arătăm că inegalitea este valabilă pentru $k = 9$. în acest caz inegalitatea se reduce la $8(a^3+b^3+c^3) \geq 3(a+b)(a+c)(b+c)$. Aceasta rezultă din $3(a+b)(a+c)(b+c) \leq (a+b)^3 + (a+c)^3 + (b+c)^3$ şi adunarea inegalităţilor de forma $(a+b)^3 \leq 4(a^3+b^3)$. **2p**

3. Dacă x, y sunt numere reale pozitive definim $m_h(x,y) = \frac{2xy}{x+y}, m_g(x,y) = \sqrt{xy}, m_a(x,y) = \frac{x+y}{2}, m_p(x,y) = \sqrt{\frac{x^2+y^2}{2}}$.

a) Arătaţi că, dacă $m_h(x,y) + m_a(x,y) = m_g(x,y) + m_p(x,y)$, atunci $x = y$.

b) Arătaţi că, dacă $m_h(x,y) + m_p(x,y) = m_g(x,y) + m_a(x,y)$, atunci $x = y$.

Soluţie. a) Deoarece $m_h(x,y) \leq m_g(x,y)$ şi $m_a(x,y) \leq m_p(x,y)$, egalitatea nu poate avea loc decât dacă inegalităţile devin egalităţi, ceea ce conduce imediat la concluzie. **3p**

b) Scriind relaţia în forma $m_a - m_h = m_p - m_g$ obţinem $\frac{(x-y)^2}{2(x+y)} = \frac{(x-y)^2}{\sqrt{2(x^2+y^2)}+2\sqrt{xy}}$. În cazul $2(x+y) = \sqrt{2(x^2+y^2)} + 2\sqrt{xy}$ rezultă, după ridicare la pătrat şi reducerea termenilor asemenea, $(x+y)^2 = \sqrt{8xy(x^2+y^2)}$, şi după încă o ridicare la pătrat, $(x-y)^4 = 0$, deci concluzia. **4p**

4. Fie ABC şi $A'B'C'$ două triunghiuri cu $m(BAC) \geq 90°$ şi $m(B'A'C''°$. Să se arate că $\frac{1}{hh'} \geq \frac{1}{AB \cdot A'B'} + \frac{1}{AC \cdot A'C'}$, unde h şi h' sunt înălţimile duse din vârfurile A, respectiv A'.

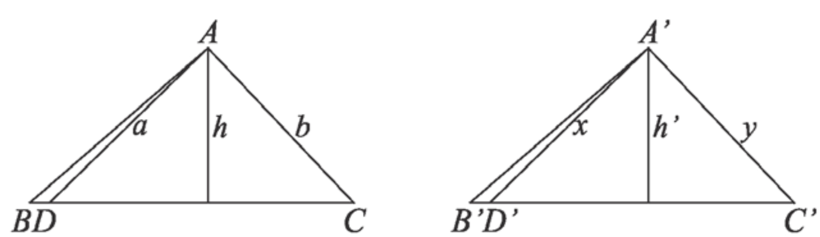

Soluţie. Luăm pe $[BC]$ şi $[B'C']$ punctele D, respectiv D', astfel încât $AD \perp AC$, $A'D' \perp A'C'$. Atunci D este situat între piciorul înălţimii şi B, deci $AD \leq AB$; analog $A'D' \leq A'B'$ şi este suficient să demonstrăm inegalitatea cu $AD, A'D'$ în loc de $AB, A'B'$. **3p**

În triunghiurile dreptunghice formate avem, cu notaţiile din figură, $h = \frac{ab}{\sqrt{a^2+b^2}}$, $h' = \frac{xy}{\sqrt{x^2+y^2}}$ iar inegalitatea se reduce la $\sqrt{(a^2+b^2)(x^2+y^2)} \geq bx + cy$, ceea ce rezultă din calcule. **4p**

Soluţii şi barem – clasa a X-a

1. Fie a un număr real. Determinaţi toate funcţiile $f:\mathbb{R}\to\mathbb{R}$ care au proprietatea $f(x)+f(y) = (x+y+a)f(x)f(y), \forall x,y\in\mathbb{R}$.

Soluţie. Pentru $x=y=0$ obţinem $2f(0)=af^2(0)$, deci $f(0)=0$ sau $f(0)=\frac{2}{a}$. **3p**
Dacă $f(0)=0$ atunci, luând $y=0$, $f(x)=0, \forall x\in\mathbb{R}$, funcţie care îndeplineşte cerinţa. **2p**
Dacă $f(0)=\frac{2}{a}$, $a\neq 0$, atunci $f(x)+\frac{2}{a}=\frac{2}{a}(x+a)f(x)$, deci $2=(2x+a)f(x), \forall x\in\mathbb{R}$. Ultima egalitate este însă imposibilă pentru $x=-\frac{a}{2}$, deci în acest caz nu obţinem soluţii. **2p**

2. Un număr raţional $a>0$ are proprietatea că $\sqrt{a}+\sqrt[3]{a}$ este raţional. Arătaţi că $\sqrt[6]{a}$ este raţional.

Soluţie. Fie $\sqrt{a}+\sqrt[3]{a}=r$. Atunci $\sqrt[3]{a}=r-\sqrt{a}$, $a=r^3-3r^2\sqrt{a}+3ra-a\sqrt{a}$ şi $\sqrt{a}=\frac{r^3+3ra-a}{3r^2+a}$ este raţional, de unde $\sqrt[3]{a}$ este raţional. **4p**
Astfel, $\sqrt[6]{a}=\sqrt{a}/\sqrt[3]{a}$ este raţional. **3p**

3. Îndoim un triunghi echilateral de latură 1 astfel încât vârful A să ajungă pe $[BC]$, ca în figura alăturată. Care este valoarea maximă a ariei patrulaterului $BCED$?

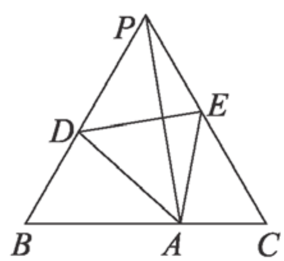

Soluţie. DE este mediatoarea lui AP, unde P este poziţia lui A înainte de îndoire. **2p**
Aria triunghiului PDE este $\frac{1}{8}l^2(\operatorname{tg} a+\operatorname{tg}(60^\circ-a))$, unde $l=AP$, $a=m(\angle BPA)$. **2p**
Deoarece $l\geq\frac{\sqrt{3}}{2}$ şi

$$\operatorname{tg} a+\operatorname{tg}(60^\circ-a)=\frac{\sin 60^\circ}{\cos a\cos(60^\circ-a)}=\frac{2\sin 60^\circ}{\cos 60^\circ+\cos(60^\circ-2a)}\geq\frac{2\sin 60^\circ}{\cos 60^\circ+1},$$

aria minimă a triunghiului PDE este $\frac{\sqrt{3}}{16}$ şi se obţine pentru $a=30^\circ$; în acest caz aria patrulaterului $BCED$ este $\frac{3\sqrt{3}}{16}$ **3p**

4. Arătaţi că şirul definit prin $a_1=1, a_{n+1}=a_n+a_{\left[\frac{n+1}{2}\right]}, \forall n\geq 1$ conţine o infinitate de termeni divizibili cu 7.

Soluţie. Observăm că $7|a_6=14$. **1p**
Arătăm că dacă $7|a_n$ atunci există $m>n$ astfel încât $7|a_m$. Pentru aceasta observăm că $a_{2n}=a_{2n-1}+a_n$ şi $a_{2n+1}=a_{2n}+a_n$, deci $a_{2n-1}\equiv a_{2n}\equiv a_{2n+1}\equiv a \pmod 7$. **3p**
Apoi $a_{4n-2}=a_{4n-3}+a_{2n-1}$, $a_{4n-1}=a_{4n-2}+a_{2n}$, $a_{4n}=a_{4n-1}+a_{2n}$, $a_{4n+1}=a_{4n}+a_{2n}$, $a_{4n+2}=a_{4n+1}+a_{2n+1}$, $a_{4n+3}=a_{4n+2}+a_{2n+1}$, deci $a_{4n-2}\equiv a_{4n-3}+a$, $a_{4n-1}\equiv a_{4n-3}+2a$, $a_{4n}\equiv a_{4n-3}+3a$, $a_{4n+1}\equiv a_{4n-3}+4a$, $a_{4n+2}\equiv a_{4n-3}+5a$, $a_{4n+3}\equiv a_{4n-3}+6a \pmod 7$. Astfel, dacă $a\equiv 0 \pmod 7$ atunci $7|a_{2n}$, iar dacă $a\not\equiv 0 \pmod 7$, atunci unul dintre numerele $a_{4n-3}, a_{4n-2},\ldots,a_{4n+3}$ este divizibil cu 7. . . . . **3p**

Soluţii şi barem – clasele XI-XII

1. Funcţia $f : \mathbb{N} \to \mathbb{N}$ are proprietatea $f(m+n) = f(f(m)+n), \forall m, n \in \mathbb{N}$ şi este nemărginită. Arătaţi că f este funcţia identică.

Soluţie. Să presupunem că există m natural astfel încât $f(m) = p \neq m$. **3p**

Atunci ipoteza ne spune că $f(n+p) = f(n+m), \forall n \in \mathbb{N}$, deci funcţia are perioada $|m-p|$ pentru $n \geq \min\{m,p\}$. Aceasta contrazice însă faptul că f este nemărginită. **4p**

2. Fie $f : \mathbb{N}^* \to \mathbb{N}^*$ o funcţie bijectivă. Arătaţi că, dacă şirul $(f(n)/n)_{n\geq 1}$ are limită, atunci aceasta este 1.

Soluţie. Arătăm că şirul are o infinitate de termeni mai mari sau egali ca 1 şi o infinitate de termeni mai mici sau egali ca 1. . . . . **3p**

Într-adevăr, dacă inegalitatea $f(n) \geq n$ este valabilă doar pentru $n \leq n_0$, atunci $f(n) \leq n-1$ pentru $n > n_0$. Notând $A = \max\{f(n) | n \leq n_0\}$ şi $M = \max\{A+1, n_0+1\}$, rezultă că toate elementele mulţimii $\{f(n) | n \leq M\}$ sunt mai mici sau egale cu$M-1$, în contradicţie cu faptul că funcţia este injectivă. **2p**

În mod analog, dacă inegalitatea $f(n) \leq n$ este valabilă doar pentru $n \leq n_0$, atunci $f(n) \geq n+1$ pentru $n > n_0$. Notând $A = \max\{f(n) | n \leq n_0\}$ şi $M = \max\{A+1, n_0+1\}$, rezultă că toate elementele mulţimii $\{f(n) | n \geq M\}$ sunt mai mari sau egale cu$M+1$, deci funcţia are cel mult $M-1$ valori mai mici sau egale cu M, în contradicţie cu faptul că funcţia este surjectivă. **2p**

3. Fie $(x_n)_{n\geq 1}$ un şir definit prin $x_1 = a \in \mathbb{R}$, $x_{n+1} = 4x_n(1-x_n), \forall n \geq 1$. Pentru câte valori ale lui a avem $x_{2013} = 0$?

Soluţie. Observăm că $x_1 < 0$ implică $x_2 < 0$ şi, inductiv, $x_n < 0, \forall n \geq 1$. De asemenea, $x_1 > 1$ implică $x_2 < 0$ şi, ca mai sus, $x_n < 0, \forall n \geq 2$. Astfel, $x_{2013} = 0$ implică $a \in [0,1]$. **2p**

Pentru $a \in [0,1]$, dacă notăm $x_1 = \sin^2\alpha, \alpha \in [0, \pi/2]$, atunci $x_2 = \sin^2 2\alpha$ şi, inductiv, $x_n = \sin^2 2^{n-1}\alpha$. Astfel $x_{2013} = 0 \Leftrightarrow 2^{2012}\alpha = k\pi, k \in \mathbb{Z}$. **3p**

Deoarece numărul valorilor convenabile ale lui α este $2^{2011}+1$ şi corespondenţa $a \to \alpha$ este o funcţie bijectivă, răspunsul este $2^{2011}+1$. **2p**

4. Într-o clasă sunt $2m$ elevi, $m \in \mathbb{N}^*$. Numele fiecărui elev este scris pe câte un bilet, apoi fiecare elev ia câte un bilet la întâmplare. O *mutare* constă în împărţirea elevilor în m perechi şi schimbarea biletelor între cei doi membri ai fiecărei perechi. Este adevărat că, pentru orice distribuţie iniţială a biletelor, mutările pot fi astfel organizate încât la un moment dat fiecare elev să aibă biletul pe care este scris propriul nume dacă a) $m = 14$; b) $m = 15$?

Soluţie. Numerotăm elevii de la 1 la $2m$, considerăm permutarea din S_{2m} care asociază fiecărui elev biletul pe care îl are la un moment dat şi observăm că schimbarea biletelor între elevii i, j înseamnă compunerea acestei permutări cu transpoziţia (i,j). **1p**

a) Răspunsul este nu. Într-adevăr, dacă permutarea iniţială este impară, atunci fiecare mutare înseamnă compunerea permutării cu 14 transpoziţii, deci paritatea permutării se păstrează şi nu putem ajunge niciodată la permutarea identică. **2p**

b) Răspunsul este da: deoarece orice permutare se poate scrie ca produs de transpoziţii, este suficient să arătăm că putem, prin câteva mutări, să realizăm schimbarea biletelor între doi elevi i şi j, $i \neq j$, iar ceilalţi elevi să rămână cu biletele pe care le aveau înainte de aceste mutări. **2p**

Pentru aceasta, împărţim celelalte 28 de numere în grupe de câte patru, formăm perechea (i,j) de trei ori, iar în fiecare grupă de patru schimbăm perechile de trei ori, după regula

$$\begin{pmatrix} a & b & c & d \\ a & b & c & d \end{pmatrix} \to \begin{pmatrix} a & b & c & d \\ b & a & d & c \end{pmatrix} \to \begin{pmatrix} a & b & c & d \\ d & c & b & a \end{pmatrix} \to \begin{pmatrix} a & b & c & d \\ a & b & c & d \end{pmatrix}.$$

. . . . **2p**